

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Кзз 695/2022
07.07.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Биљане Синановић, председника већа, Радмиле Драгичевић Дичић, Светлане Томић Јокић, Дубравке Дамјановић и Драгана Аћимовића, чланова већа, са саветником Врховног касационог суда Андреом Јаковљевић, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног АА, због кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 1. Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Синише Кесерића, поднетом против правноснажних пресуда Основног суда у Новом Саду К 934/20 од 05.02.2021. године и Вишег суда у Новом Саду Кж1 273/21 од 21.02.2022. године, у седници већа одржаној дана 07.07.2022. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Синише Кесерића, поднет против правноснажних пресуда Основног суда у Новом Саду К 934/20 од 05.02.2021. године и Вишег суда у Новом Саду Кж1 273/21 од 21.02.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду К 934/20 од 05.02.2021. године окривљени АА оглашен је кривим због кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 1. Кривичног законика и осуђен на казну затвора у трајању од 1(једне) године у коју му се урачунава време проведено у притвору, како је то одређено у изреци пресуде.

Окривљеном је на основу члана 89а Кривичног законика изречена мера безбедности забране приближавања и комуникације са оштећеном ББ па је окривљеном забрањено приближавање оштећеној на удаљености мањој од 100 метара и приступ око места становања и места рада оштећене и свака врста комуникације са оштећеном усменим и писменим путем и путем друштвених мрежа на интернету у трајању од 3 (три) године, а на основу члана 81. Кривичног законика му је изречена мера безбедности обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи, а сходно члану 81. став 5. Кривичног законика, одређено је да ће се време проведено у здравственој установи

урачунати у време трајања изречене казне, као и да изречена мера има трајати до даље одлуке суда, у смислу члана 81. став 3. Кривичног законика.

Истом пресудом одлучено је да ће суд о трошковима поступка одлучити посебним решењем.

Пресудом Вишег суда у Новом Саду Кж1 273/21 од 21.02.2022. године одбијена је као неоснована жалба браниоца окривљеног АА и првостепена пресуда је потврђена.

Против правноснажне пресуде Вишег суда у Новом Саду Кж1 273/21 од 21.02.2022. године захтев за заштиту законитости благовремено је поднео бранилац окривљеног АА, адвокат Сениша Кесерић, због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 10) ЗКП и повреде кривичног закона из члана 439. тачка 3) ЗКП у вези са применом одредби чланова 81. и 82. Кривичног законика и 424., 428., 449., 450. и 453. ЗКП, а из образложења произилази да се захтевом указује и на погрешну оцену доказа учињену од стране првостепеног суда, а са предлогом да Врховни касациони суд укине побијану пресуду и предмет врати Вишем суду у Новом Саду на поновни поступак и одлучивање.

Врховни касациони суд је на основу члана 488. став 1. ЗКП доставио примерак захтева за заштиту законитости Републичком јавном тужиоцу, па је у седници већа коју је одржао без обавештавања Републичког јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета са пресудама против којих је поднет захтев за заштиту законитости и након оцене навода у захтеву нашао:

Захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Сенише Кесерића, је неоснован.

Бранилац окривљеног у поднетом захтеву истиче битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 10) ЗКП, која је према ставу одбране учињена на тај начин што је другостепени суд побијаном пресудом, након што је пресудом Врховног касационог суда Кзз 880/2021 од 14.09.2021. године укинута ранија другостепена пресуда, поново одбио жалбу браниоца и потврдио првостепену пресуду којом је окривљеном, између осталог, изречена мера безбедности обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи из члана 81. Кривичног законика, иако је у међувремену решењем Основног суда у Новом Саду Кв 1771/21 од 29.09.2021. године иста замењена мером безбедности обавезног психијатријског лечења на слободи из члана 82. Кривичног законика. Бранилац је мишљења да је одбијањем жалбе изјављене против првостепене пресуде окривљени стављен у „тежи положај“, односно да према истом, доношењем побијане другостепене пресуде којом је првостепена пресуда потврђена, поново егзистира мера безбедности из члана 81. Кривичног законика, иако је у међувремену замењена мером из члана 82. Кривичног законика.

Изнети наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног се, по оцени Врховног касационог суда, не могу прихватити као основани, из следећих разлога:

Битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 10) ЗКП постоји ако је пресудом повређена одредба члана 453. ЗКП.

Одредбом члана 453. ЗКП, која предвиђа забрану преиначења на штету окривљеног, прописано је да ако је изјављена жалба само у корист окривљеног, пресуда се не сме изменити на његову штету у погледу правне квалификације кривичног дела и кривичне санкције.

Првостепеном пресудом Основног суда у Новом Саду К 934/20 од 05.02.2021. године окривљени АА оглашен је кривим због кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 1. Кривичног законика и поред осталог, а на основу члана 81. Кривичног законика му је изречена мера безбедности обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи. Наведена мера безбедности је решењем Основног суда у Новом Саду Кв 1771/21 од 29.09.2021. године, замењена мером безбедности обавезног психијатријског лечења на слободи из члана 82. Кривичног законика. Након тога, дана 21.02.2022. године пресудом Вишег суда у Новом Саду Кж1 273/21, одбијена је као неоснована жалба браниоца окривљеног и првостепена пресуда је потврђена.

По налажењу Врховног касационог суда, другостепени суд, на описани начин није прекршио забрану преиначења на горе (*reformatio in peius*), прописану одредбом члана 453. ЗКП, обзиром да побијана другостепена пресуда није измењена на штету окривљеног, ни у погледу правне квалификације кривичног дела, нити у погледу кривичне санкције.

Ово стога, што је по становишту Врховног касационог суда, а сходно цитираној законској одредби из члана 453. ЗКП, суд дужан да пази да пресуду у материјалноправном погледу не измени на штету окривљеног, како у погледу правне квалификације дела, тако и у делу о изреченој кривичној санкцији. Пре доношења другостепене пресуде, обзиром да је ранија укинута од стране Врховног касационог суда, мера безбедности из члана 81. Кривичног законика изречена у првостепеној пресуди, замењена је мером безбедности из члана 82. Кривичног законика, у посебном поступку који према одредбама ЗКП значи независни поступак у односу на правноснажну пресуду. Побијана правноснажна пресуда донета је испитивањем првостепене пресуде по изјављеној жалби везано за тренутак када је та пресуда донета, па није од утицаја на решење које је кривично ванрасправно веће, у поступку замене изречене мере безбедности, донело пре доношења другостепене пресуде, обзиром да истом ни на који начин није доведена у питање примена мере безбедности из члана 82. Кривичног законика.

Самим тим, приликом доношења побијане другостепене пресуде није учињена повреда поступка из члана 438. став 1. тачка 10) ЗКП, на коју се захтевом браниоца окривљеног неосновано указује.

Поред овога, бранилац окривљеног неосновано у захтеву за заштиту законитости истиче и повреду кривичног закона из члана 439. тачка 3) ЗКП указујући да је суд још приликом доношења првостепене пресуде окривљеном требао да изрекне меру безбедности из члана 82. Кривичног законика.

Чланом 80. Кривичног законика прописано је да суд може учиниоцу кривичног дела изрећи једну или више мера безбедности кад постоје услови за њихово изрицање предвиђени овим закоником.

Одредбом члана 81. став 1. Кривичног законика је прописано да ће учиниоцу који је кривично дело учинио у стању битно смањене урачунљивости, суд изрећи обавезно психијатријско лечење и чување у одговарајућој здравственој установи, ако с обзиром на учињено кривично дело и стање душевне поремећености, утврди да постоји озбиљна опасност да учинилац учини теже кривично дело и да је ради отклањања ове опасности потребно његово лечење у таквој установи, а ставом 3. ове одредбе прописано је да ће меру из става 1. (и 2.) овог члана суд обуставити кад утврди да је престала потреба за лечењем и чувањем учиниоца у здравственој установи, док је ставом 4. истог члана прописано да мера из става 1. овог члана изречена уз казну затвора може трајати и дуже од изречене казне. Ставом 5. члана 81. Кривичног законика прописано је да се учиниоцу који је кривично дело извршио у стању битно смањене урачунљивости и који је осуђен на казну затвора, време проведено у здравственој установи урачунава се у време трајања изречене казне. Ако је време проведено у здравственој установи краће од трајања изречене казне, суд ће, по престанку мере безбедности, одредити да се осуђени упути на издржавање остатка казне или да се пусти на условни отпуст.

У члану 82. став 3. Кривичног законика је прописано да суд може изрећи обавезно психијатријско лечење на слободи и учиниоцу чија је урачунљивост битно смањена, ако му је изречена условна осуда или је на основу члана 81. став 5. овог законика пуштен на условни отпуст.

Одредбом члана 80. став 3. Кривичног законика је прописано да се мере обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи и обавезног психијатријског лечења на слободи могу изрећи учиниоцу кривичног дела чија је урачунљивост битно смањена ако му је изречена казна или условна осуда, док је одредбом члана 82. став 3. Кривичног законика прописано да се мера обавезног психијатријског лечења на слободи може изрећи учиниоцу чија је урачунљивост битно смањена ако му је изречена условна осуда или је на основу члана 81. став 5. Кривичног законика пуштен на условни отпуст (у ситуацији ако је време проведено у здравственој установи краће од трајања изречене казне када ће суд по престанку мере безбедности одредити да се осуђени упути на издржавање остатка казне или да се пусти на условни отпуст).

Из изреке првостепене пресуде произилази да је окривљени кривично дело насиље у породици из члана 194. став 1. Кривичног законика за које је осуђен на казну затвора у трајању од 1 године учинио у стању битно смањене урачунљивости.

Имајући у виду наведено, као и цитиране законске одредбе, Врховни касациони суд налази да би првостепени суд изрицањем мере безбедности обавезног психијатријског лечења на слободи из члана 82. Кривичног законика, на чему инсистира бранилац, прекорачио овлашћење које има по закону, будући да би изрекао комбинацију казне и кривичне санкције која није прописана законом, и која у тренутку изрицања зависи од изречене кривичне санкције прописане за кривично дело.

Како је правноснажном пресудом окривљени осуђен на ефективну казну затвора за кривично дело које је извршио у стању битно смањене урачунљивости, то је приликом изрицања мере безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи из члана 81. Кривичног законика, суд правилно применио кривични закон, и при томе у складу са законом одредио да иста има трајати док постоји потреба за лечењем, као и да се време проведено у здравственој установи урачунава у време трајања изречене казне, не дирајући при томе у права здравствене установе у којој се окривљени налази на лечењу и чувању да суду предложи обуставу мере у смислу члана 510. ЗКП уколико су за то испуњени услови.

Дакле, наведену меру безбедности изриче суд, који је у обавези да утврди постојање свих услова за њену примену, а који се тичу постојања озбиљне опасности да учинилац учини теже кривично дело и у својој оцени се у великој мери ослања на мишљење стручњака из одговарајућих области медицинских наука. Из тога произилази да је основ за њену примену везан за постојање озбиљне опасности да учинилац учини теже кривично дело. С обзиром да законом није одређено максимално време трајања мере из члана 81. Кривичног законика, те да њена примена престаје, када престане потреба за лечењем и чувањем учиниоца у здравственој установи, као и да је у случају кумулативног изрицања ове мере са казном затвора (као што је овде случај) према битно смањено урачунљивом лицу, предвиђено урачунавање времена проведеног у здравственој установи, у време трајања казне затвора, што је изреком пресуде и одређено, то овај суд налази да су неосновани наводи браниоца којима се указује да је повреда закона на штету окривљеног учињена и тиме што је мера из члана 81. Кривичног законика према окривљеном примењивана и након истека казне на коју је окривљени осуђен.

Како је првостепени суд меру безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи из члана 81. Кривичног законика, окривљеном изрекао правилном применом закона, то се неосновано захтевом браниоца окривљеног указује да је, потврдивши првостепену пресуду, другостепени суд учинио повреду кривичног закона из члана 439. тачка 3) ЗКП, а која мера је основано замењена мером безбедности из члана 82. Кривичног законика.

Осталим наводима захтева, бранилац углавном указује на недостатак разлога у другостепеној пресуди који се односе на то што је пре доношења те пресуде мера безбедности која је окривљеном изречена првостепеном пресудом замењена другом мером, а првостепена пресуда је и поред тога потврђена, чиме указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 2) ЗКП, док наводи - да су изведени докази од стране оба нижестепена суда цењени на штету окривљеног, те наводи

којима се оспоравају чињенична утврђења суда и износе сопствени закључци у погледу тога како је суд требао да поступи у конкретном случају, представљају повреду из члана 440. ЗКП. Међутим, како чланом 485. став 4. ЗКП који прописује разлоге због којих окривљени односно његов бранилац сходно правима која у поступку има у смислу члана 71. тачка 5) ЗКП могу понети захтев за заштиту законитости против правноснажне одлуке и поступка који је претходио њеном доношењу, није предвиђена могућност подношења овог ванредног правног лека због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 2) ЗКП и повреде из члана 440. ЗКП, то Врховни касациони суд ове наводе захтева браниоца окривљеног није разматрао.

Из напред наведених разлога, Врховни касациони суд је, на основу члана 491. став 1. ЗКП, донео одлуку као у изреци ове пресуде.

**Записничар-саветник,
Андреа Јаковљевић, с.р.**

**Председник већа-судија,
Биљана Синановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић